

Foto: Bruno Trovati / Gamma / RSP

Zijn ze nu helemaal gek geworden!

Vroeger was springen met een parachute al hartstikke eng. Later suïden waaghalzen een minuut of langer zonder scherm richting aarde. Maar ook dat is ouwe koek. Wie tegenwoordig wil 'scoren', bindt een plank onder de voeten. Om te surfen in de lucht.

Wanneer de Zwitser Yves Rossy (inzet) in het voorjaar van 1994 zijn zoveelste stunt aankondigt, weet zijn omgeving al lang dat hij een waaghals is. Maar dit keer is zijn avontuur wel heel bizar. Staande op een miniatuur Mirage-III met een lengte van bijna twee meter slalomt de luchtmachtpiloot door de lucht boven de Alpen (grote foto). Enkele minuten later zal hij aan de ring van zijn valschermscherm trekken en op de maagdelijk witte sneeuw landen.

Niets is mooier dan een angstig droge keel en adrenaline die door je lijf giert, vindt Yves Rossy. Geef hem eens ongelijk. Alles heeft hij ervoor over om de alledaagse sleur te doorbreken. Het kan de 36-jarige Zwitser niet avontuurlijk genoeg zijn. Bergen beklimmen, motorcrossen, en skiën? De durfal deed het. Parachutespringen? Ook leuk, maar het werd hem te gewoontjes. "Het moet sporen in mijn hoofd. Sensatie, daar gaat het me om. Maar op die 27ste april 1994 pakt het allemaal anders uit. Het lot lijkt over Rossy's leven te gaan beslissen. Hij zal het moment nooit vergeten. Na een sprong vanaf bijna zes kilometer hoogte snijdt de Zwitser als een warm mes door de ijskoude Alpenlucht. Zijn snelheid: meer dan 200 kilometer per uur. Onder hem wacht een deken van sneeuw op zijn komst. Rossy heeft er geen oog voor, hij tolt als een bezetene in de rondte. Aan zijn voeten dat vreemde voorwerp, dat hem danig in de weg zit. De wind beukt op hem in en speelt met hem. De tijd vergaat, het evenwicht is zoek en contouren van de eerste dorpjes tekenen zich al af. Een te vroege dood lijkt met de seconde dichterbij te komen. "Ik wilde weer eens wat anders." Rossy weet het zich achteraf nog haarfijn te herinneren. "Het was prachtig weer die dag. Ideaal om, staande op een speciaal ontworpen miniatuur Mirage-III gevechtsvliegtuig, naar beneden te springen." Als piloot van de Zwitserse luchtmacht droomde de avonturier er al lange tijd van om op dit spectaculaire object boven het Cervinogebirge, bij het Zwitserse Zermatt te zweven. Met de armen gekruisd, de knieën gebogen en enige krachtige enkelbewegingen zou hij een minuut lang een onvergetelijke slalom maken door een piste van ijle lucht. Aan zijn mond een zuurstofmasker. "Maar aan mijn vrije val leek geen einde te komen. Pas na een kilometer hervond ik mijn stabiliteit. De wilde rotaties stopten en ik slaagde er eindelijk in op de Mirage te gaan staan."

Nederlandse sky surfers gaan tot dusverre minder geruchtmakend met hun sport om. Zij springen nog 'gewoon' op aangepaste snowboards vanuit een vliegtuig. Stunten op het model van een straaljager is iets dat alleen nog aan Rossy was voorbehouden. Auke van Agteren (51), een ervaren parachutist met ruim vierduizend sprongen op zijn naam, kijkt daarom met grote ogen naar de foto's van de vliegende Zwitser. "Zijn die echt niet gemanipuleerd?" vraagt hij argwanend. Ik geef hem geen ongelijk. In eerste instantie dacht ik hetzelfde. Sky surfen is een betrekkelijk nieuwe sport. Van Agteren maakte er voor het eerst kennis mee, toen hij op televisie een reclame van een kauwgomfabriek zag. "Ik bezweek direct," zegt hij, "dat wilde ik ook ervaren." Inmiddels heeft de maatschappelijk werker er zo'n vijftig sprongen op zitten.

Van Agteren ontwikkelde de 'zweefplank' in zijn eigen timmerschuur. "Heel simpel: maak een paar gaten in een snowboard, bevestig twee voetsteunen uit de surfsport en klaar is Kees." Klaar is Kees? Nou nee, want met een plank het luchtruim in brengt risico's met zich mee.

Een surfer kan tijdens de vrije val door zijn eigen plank worden geraakt en het bewustzijn verliezen. Rossy vond daar een mooie oplossing voor. Kan hij niet zelf zijn parachute na ongeveer 50 seconden openen, dan gebeurt dat automatisch op 250 meter hoogte.

Het kan ook gebeuren dat de plank door een verkeerde beweging onbeheersbaar wordt. Van Agteren: "Daarom heb ik bij mijn buik een kabeltje zitten, dat via mijn broekspijpen verbonden is met de voetsteunen. Een ruk aan het kabeltje en de plank laat los." En al die nietsvermoedende burgers op de grond dan, vraag ik me bezorgd af. "Wees maar niet bang," sust hij, "zo'n plank dwarrelt als een espeblaadje omlaag. Niemand loopt gevaar."

Ook Caroline Pennock van de afdeling parachute-springen van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart beweert dat een losgeschoten board niet dodelijk is. "Maar letsel hou je er zeker aan over," zegt ze. "Daarom zoeken we naar een soort rem. Zoals een plank met aan het uiteinde een klein parachute, dat zich opent als het voorwerp loslaat. Probleem is dat het board nu met de punt naar beneden landt. Daarnaast kan je rekening houden met het gebied waar gesprongen wordt, bijvoorbeeld in zogenaamde drop zones. In België bestaan er al reglementen, in Nederland nog niet. De sport is nog zo jong."

HOE ZWAAR MAG DE PLANK ZIJN?

Nederland kent, in tegenstelling tot België, nog geen officiële reglementen in de sky surfsport. Volgens de richtlijnen van onze zuiderburen weegt een geschikte plank per vierkante centimeter niet meer dan 0,7 gram. Als het object zwaarder is moet het over een parachute beschikken. "Bovendien verliest de springer met een te groot board zijn controle," zegt Carolien Pennock van de KNVvL. "Hij vangt dan te veel wind en tolt alsmat in de rondte. Is het object te zwaar dan zakt hij als een kogel in de diepte."

Een rekensommetje wijst uit dat de vier kilo zware plank van de Nederlandse sky surfer Van Agteren (ongeveer 30 bij 180 cm.) eigenlijk iets te zwaar is. Volgens de formule zou zijn board 3,78 kilogram moeten wegen. Dat is nog altijd een schijntje vergeleken met de mini-Mirage van de Zwitser Yves Rossy. Zijn 'straaljager' woog maar liefst 8 kilogram en mat 1,8 bij 1 meter (wat volgens de Belgische richtlijnen, bij deze afmetingen, toch nog 4,6 kilogram onder de norm is). Een Zwitserse student aërodynamica ontwerpt momenteel een nieuwe plank. Deze krijgt de vorm van een vleugel en moet het mogelijk maken om onder een hoek van 30° door de lucht te zweven.

Na hun sprong vanuit een luchtballon zweven twee sky surfers naar elkaar toe. Zij hebben minder dan een minuut de tijd om contact met elkaar te zoeken. Bij een val-snelheid van meer dan 200 kilometer per uur giert de wind om hun oren. Maar getrainde springers malen daar niet om, zij genieten volop van de fantastische omstandigheden.

Foto: Marc Slusamy/Gamma/RBP

Het spel gaat beginnen. Auke van Agteren heeft het vliegtuig net verlaten en vecht met de wind. Om te voorkomen dat hij die strijd verliest, is zijn lichaamshouding erg belangrijk. "Trek je knieën in en spreid je armen, dan krijg je het effect van een op het water drijvende kurk." Let ook op zijn speciale freestyle handschoenen. Een lapje stof tussen de vingers geeft Van Agteren voldoende grip op de wind om straks aan zijn salto's en schroeven te beginnen.

Illustratie: Ruud Looman

De tien tot vijftien sky surfers die Nederland rijk is, beoefenen volgens Van Agteren op verantwoorde wijze hun sport. "Het zijn één voor één ervaren mensen, met vele sprongen op hun naam. Zij weten hoe ze met een plank in de lucht moeten omgaan." Hij vergelijkt het surfen met een hand die je speels buiten het raam van een hard rijdende auto houdt. "Het is een machtig gevoel. De wind lijkt je volkomen in bedwang te hebben. Maar door de vorm van je hand aan te passen, ben je in staat je eigen bewegingen te sturen. Zo gaat het daarboven ook met je lichaam."

In ons land laten de sky surfers vanaf ongeveer vierduizend meter hoogte de vliegtuigdeur achter zich. Die hoogte is voor een particuliere springer financieel het aantrekkelijkst. Zo betaalt Van Agteren op vliegveld Teuge bij Apeldoorn 45 gulden om een sprong te kunnen maken. Wie hoger wil betaalt meer, wie lager wil minder. Maar dat laatste gebeurt nauwelijks, omdat de springer dan weinig tijd heeft voor zijn vrije val. De luchtstroom is tijdens de afsprong (exit) dermate sterk, dat het voor de surfer zaak is stabiel op de plank te blijven staan. Van Agteren: "Je moet in de richting van de staart naar buiten springen. Met gebogen knieën vang je de zogeheten relatieve wind op, die

1. Met het gezicht naar buiten gericht staat de sky surfer klaar om aan de afsprong te beginnen. 2. Hij buigt in de eerste meters een beetje door zijn knieën. Zijn rug is bol, de kin tegen de borst. Dit om te voorkomen dat hij in de 'exit' achterover valt. De armen dienen om te sturen. Let op de springrichting: die is naar de staart van het vliegtuig toe. De hielen zijn iets

opgetild, zodat de zogeheten relatieve wind die vanaf de voorkant van het vliegtuig komt, de sky surfer mee kan voeren (blauwe pijl). 3 + 4: Geleidelijk aan strekt de surfer zijn benen. De krachtigste luchtweerstand komt in tussen van onderen (zie pijlen). Armen en handen coördineren de gewenste bewegingen. De surfer is nu ongeveer 10 seconden onderweg

van de andere kant komt en zich in een mum van tijd onder je plank perst. Vervolgens strek je je lichaam uit. Met je armen en handen coördineer je iedere beweging. Zo heb ik speciale freestyle handschoenen met een lapje stof tussen de vingers, zweef door de lucht en maak technische figuren als salto's en schroeven. Of ik slalom met een voorwaartse snelheid van nog geen 20 kilometer per uur."

Een verkeerde afsprong is nog geen reden tot paniek. Denk maar aan de stunt van Yves Rossy. Ondanks zijn rondtollende val hervond hij zijn balans. Met als beloning zijn sprookjesachtige Alpenvlucht. Van Agteren: "Het is in zo'n situatie belangrijk om je knieën in te trekken en de armen te spreiden. Je krijgt dan het effect van een op het water drijvende kurk; geleidelijk hervind je je stabiliteit. Door vervolgens de benen langzaam te strekken, krijg je weer controle over de bewegingen." Toen hij het sky surfen onder de knie had, begon Van Agteren aan een nieuwe fase: landen met de plank aan zijn voeten. "Wanneer je je parachute eens die laatste meters van de landing goed manoeuvreert, kun je op droog gras nog meters doorglijden. De onderkant van het board is namelijk spekglad." Een dergelijke landing moet de piloot Rossy soft in de oren klinken. Hij heeft een nieuw doel voor ogen: sky surfen tot aan de grond zonder zijn valscherms te openen. "Met de juiste snelheid en landingshoek kan ik het doen," zegt hij. "Vooral als ik op een berghelling met een matras van zachte sneeuw land."

Tekst: Arnoud Kluiters

Sky surfen is meer dan even lekker springen met een plank onder de voeten. Door een verkeerde beweging kan de surfer zijn evenwicht verliezen en daarmee ook zijn controle over de plank. Om uit zo'n benarde situatie te geraken, draagt de sky surfer om zijn middel een kabeltje dat via zijn broekspijpen is verbonden met de voetsteunen op de plank. Een ruk aan het kabeltje ontkoppelt de plank, waarna de springer zijn balans kan hervinden. Veilig bungelend aan een parachute kan hij even later beide voeten weer op de aarde zetten.

